

Kód předmětu: SPSMP_MTO2 Metodologie 2

Vypracovala: Zdenka Nováková, učo 237487

Číslo úkolu: 6

Závěrečný projekt

1) Téma práce: Speleoterapie

Výzkumný problém: vliv speleoterapie na děti s chronickým onemocněním horních a dolních cest dýchacích.

Četné záchvaty, stavy výdechové dušnosti a další příznaky, související obtíže a překážky v edukaci i osobním životě mají velký vliv na psychiku i socializaci dítěte s astmatickým onemocněním. Asthma bronchiale, chronické onemocnění alergického původu, vzniká důsledkem zhoršené průchodnosti dýchacích cest, především průdušek a průdušinek.

Speleoterapie – léčebná metoda využívající jeskynního klimatu – představuje možnost podpůrné léčby, která je vedle léčby kauzální a symptomatické nedílnou součástí komplexní léčby astmatických a alergických onemocnění.

Speleoterapie je i přes svou dlouhou historii stále aktuální a účinnou metodou; v jeskyních probíhá stálá pozorování. Speleoterapie je vědou stojící na pomezí věd geografických, medicínských, ale také pedagogických, psychologických a dalších, a tak podléhá mnohemu vědeckému bádání.

Cíl práce:

Cílem práce je zjistit vliv speleoterapie na děti s chronickým onemocněním horních a dolních cest dýchacích a zmapovat, z čeho se sestává péče o děti. Hlavní cíl práce: analýza průběhu speleoterapie.

Vedlejší otázky: zjistit, jak je vnímáno prostředí jeskyně dětmi; zjistit, kdy je speleoterapie indikována; jaký má vliv speleoterapie na zdravotní stav dětí.

2) Výzkumná otázka:

Hlavní otázka: jak probíhá proces speleoterapie? Vedlejší otázky: Jaký je vliv speleoterapie na zdravotní stav dětí s asthma bronchiale? Kdy je speleoterapie indikována? Jak je vnímáno prostředí jeskyně dětmi?

3) Výzkumná strategie:

Zvolila jsem kvalitativní výzkum; jde totiž především o analýzu léčebné metody speleoterapie, při výzkumu bude užito výzkumných technik, především pozorování - dětí, jejich chování, projevů v průběhu speleoterapie v prostředí jeskyně, ale také jednotlivých částí speleoterapie, z čeho se

sestává. Jde o analýzu konkrétní speleoterapie v jednom konkrétním zařízení, nejde o srovnávání mnoha léčeben (což by bylo typické, vhodné pro kvantitativní výzkumnou metodu). Dále se použijí rozhovoru a tři až čtyř kazuistik. Závěry výzkumu nebudou sloužit k přesnému zobecňování, nestanou se pravidlem pro ostatní. Získávám mnoho informací na základě pozorování menšího vzorku dětí (max 15 dětí). V tomto výzkumu neověřuji, zda jsou platné nějaké předem dané hypotézy. Celkově je pro tento výzkum vhodnější kvalitativní metoda.

4) Sběr dat, počet výzkumných jednotek.

Kontaktovat budu pouze jedinou léčebnu – jediné zařízení. Při přímém pozorování dětí v jeskyni v průběhu speleoterapie bude přítomno 15 dětí; kazuistiky budou provedeny tři až čtyři – podle předchozí domluvy s primářem léčebny, a to na základě jejich písemných lékařských dokumentů; nestandardizovaný rozhovor budu provádět pouze s primářem léčebny.

5) Plán pozorování.

Pozorování bude probíhat dvakrát, ve dnech po předchozí domluvě s primářem léčebny – nebude to tedy příliš ke konci pobytu, abych mohla pozorovat přímé reakce dětí, ale také v době, kdy se již začíná dětem stýskat a léčba probíhá alespoň dva dny. Přímé pozorování bude probíhat pouze po dobu pobytu dětí v jeskyni, a po cestě k jeskyni a zpět do léčebny, kdy mohu pozorovat bezprostřední reakce dětí před a po speleoterapii. Vlastní průběh speleoterapie nevím předem, jaký bude; z teorie mám pouze stručnou osnovu – různé cvičení dětí v jeskyni, odpočinková činnost na lehátkách, hry. Jeden pobyt v jeskyni trvá celkem asi tři hodiny.

6) Možné problémy při výzkumu.

Je nutné orientačně si předem rozpracovat orientační osnovu, domlouvat se průběžně na termínech pro rozhovor s primářem léčebny, pro pozorování dětí v jeskyni, na možnosti nahlédnutí do dokumentace dětí. Vše se odráží v základě na domluvě a otevřenosti primáře léčebny (dále pak zdravotních sester). Je také nutno počítat s dopravou do léčebny a zpět v pozdějších, večerních hodinách, atd.

7) Terénní poznámky z pozorování.

Při pozorování bylo přítomno patnáct dětí a čtyři zdravotní sestry a jeden pedagog. Při vstupu do jeskyně děti dostávají výstroj, jsou teple oblečeny, vše probíhá klidně, přirozeně, prostředí je pro děti přirozené, zajímavé, nemají problém při vstupu, pobytu v jeskyni ani odchodu z ní, spíše naopak. Na začátku se prochází společně do velkého domu, kde začíná program rozcvíčkou, včetně rozdýchání, protažení celého těla. Dále se děti rozdělí do skupinek, v nichž společně obcházejí a plní jednotlivé cviky, které má na starosti (měří a zapisuje) vždy buď sestra nebo pedagog (veškeré výkony dětí se zapisují, uchovávají a později porovnávají). Která skupinka je dříve hotova, může si vypůjčit nějaké sportovní náčiní (v jeskyni mají stále připevněny koše, pinpongový stůl a veliký koš se sportovním

náčiním). Poté následuje klidná část, kdy děti přechází do další chodby v jeskyni, kde jsou trvale umístěny lehátka. Zde děti odpočívají, mohou i spát, (nesmí však rušit ostatní, dodržuje se klid na lůžku); pedagog předčítá pohádku. Na konci všichni odchází z jeskyně (výstroj se nechává v blízkosti jeskyně) a přechází se zpět do léčebny (vzdálena asi 1 km). Speleoterapie (v jeskyni) probíhá každý den, o víkendech je program upraven (včetně návštěv).

8) Modifikace výzkumného návrhu.

Změnila jsem sběr informací od dětí i na dobu po přímém pozorování na dobu před a zejména po vyjití z jeskyně, kdy jsou děti více „plné dojmů“ z jeskyně, vypráví, hodnotí, co se událo, co se jim líbilo, co je bavilo, je tak lépe možné získat informace o pocitech dětí, jak na ně prostředí jeskyně působí, a také mám větší prostor si o tom s dětmi promluvit během cesty zpět, než během programu v jeskyni.

9) Seznam literatury.

- DOBROVOLNÁ, M. a kol. *Vybrané kapitoly ze speciální pedagogiky a patopsychologie*. Brno: Masarykova univerzita, 1991. 102 s. ISBN 80-210-0240-9.
- GEISLER, L. *Život s astmatem, bronchitidou a plicní rozedmou*. České Budějovice: Dona, 1994. 171 s. ISBN 80-85463-43-1.
- GUTVIRTH, J. a kol. *Základy dětského lékařství pro speciální pedagogy*. 2. vydání. Praha: SPN, 1984. 376 s.
- JIRKA, Z. a kol. *Speleoterapie – principy a zkušenosti*. 1 vydání. Olomouc: UP v Olomouci, 2001. 282 s. ISBN 80-244-0346-3.
- MATĚJČEK, Z. *Psychologie nemocných a zdravotně postižených dětí*. 3. přepracované vydání. Jinočany: H&H, 2001. 147 s. ISBN 80-86022-92-7.
- MUSIL, J. a kol. *Pneumologie (učebnice pro studenty lékařství)*. Praha: Karolinum, 2005. 248 s. ISBN 80-246-0993-2.
- MÜLLER, O. a kol. *Dítě se speciálními potřebami v běžné škole*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2001. ISBN 80-244-0231-9.
- OPATŘILOVÁ, D. (ed.) *Pedagogicko-psychologické poradenství a intervence v raném a předškolním věku u dětí se speciálními vzdělávacími potřebami*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2006. 292 s. ISBN 80-210-3977-9.
- OPATŘILOVÁ, D.; ZÁMEČNÍKOVÁ, D. *Somatopedie: texty k distančnímu vzdělávání*. Brno: Paido – edice pedagogické literatury, 2007. 123 s. ISBN 978-80-7315-137-9.

- PETRŮ, V. a kol. *Alergie u dětí*. Praha: Grada – Avicenum, 1994. 151 s. ISBN 80-7169-090-2.
- PIPEKOVÁ, J. a kol. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. 1. vydání. Brno: Paido, 1998. 240 s. ISBN 80-85931-65-6.
- ŠPIČÁK, V.; PANZNER, P. a kol. *Alergologie*. 1. vydání. Praha: Galén, Karolinum, 2004. 348 s. ISBN 80-7262-265-X (Galén) ISBN 80-246-0846-4 (Karolinum).
- ŠPIČÁK, V.; VONDRA, V. *Asthma bronchiale v dětství a v dospělosti*. 1. vydání. Praha: Avicenum, 1988. 300 s. ISBN 08-075-88.
- TEŘL, M. a kol. *Plicní lékařství*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2004. 218 s. ISBN 80-246-0820-0.
- TŘESOHLAVÁ, Z. a kol. *Některá chronická onemocnění u dětí*. 1. vydání. Praha: SPN, 1986. 198 s.
- VÍTKOVÁ, M. *Somatopedické aspekty*. 2. rozšířené a přepracované vydání. Brno: Paido, 2006. 302 s. ISBN 80-73151340.
- Dětská léčebna. *Dětská léčebna se speleoterapií v Ostrově u Macochy, p.o.* [online]. speleotherapy.cz, [cit. 13.11.2008]. Dostupné na www: <http://www.speleotherapy.cz/>
- Slavík, P. *Speleoterapie (základní informace)* [online]. speleotherapy.cz, [cit. 21.1.2005]. Dostupné na www: <http://www.speleotherapy.cz/>
- Základní škola Ostrov u Macochy. [online]. zsd1.net.cz, [cit. 31.3.2010]. Dostupné na www: <http://www.zsd1.net/Linky/ucitele.php>
- Kluterthöhle. [online]. kluterthoehle.de, [cit. 31.3.2010]. Dostupné na www: <http://www.kluterthoehle.de/>
- Teufelshöhle Pottenstein. [online]. teufelshoehle.de, [cit. 29.3.2010]. Dostupné na www: <http://www.kluterthoehle.de/>

Mám pocit, že je ve vašem výzkumu příliš mnoho různých okruhů témat a doporučila bych se zaměřit na jedno – buď na hodnocení dětí, nebo na vztah lékařů k této formě terapie, nebo na její efekt na určitou diagnózu. Ale je to samozřejmě na vás 😊 Obecně je to zdařilé.